

Ja? 1/XI/1937

El mot adverbial ja té, és cert, en un cas, el valor equivalent a «ara mateix, de seguida, immediatament». El Diccionari l'indica per mitjà d'un exemple: Ja vindrà equival a «Vindrà ara mateix, immediatament». La Gran Enciclopèdia Catalana, reproduint el mateix exemple de Fabra, concreta aquest ús amb els termes següents: «Amb el verb en present amb valor de futur immediat». Creiem que també resulta admissible un altre cas anàleg, que no recullen les dues obres citades: després d'un imperatiu, en que equival a «d'una vegada» (es a dir, «sense fer esperar més»), i que sovint reforça aquesta mateixa expressió: Calla, ja! Llevau-vos, ja, d'una vegada!

Pero actualment el mot ja és usat amb el valor de «tot seguit» o «ara mateix» al final de la frase, amb una entonació emfàtica molt marcada i netament diferent de la que correspon al cas anterior: «Això s'ha de fer, ja!» «Hi hem d'anar, ja!» «Ho volen tot, ja!» «Que ho facin ells, si volen, però ja!». Per a qui no hagi tingut ocasió de sentir frases com aquestes, el seu sentit li pot resultar gairebé incògnit: repetim, per tant, que ja hi ha d'ésser interpretat com «ara mateix, immediatament»: Això s'ha de fer ara mateix, etc. Anàlogament, s'usa també com una oració interjeccional, «Ja!», però no amb el valor tradicional d'assentiment irònic, sino, també, equivalent a De seguida!

Construccions com aquestes sobtaran potser més d'un lector, que qui sap si ens preguntarà i tot on les hem anat a pescar. No ens les hem pas inventades, a fel Potser podríem dir que formen part del llenguatge reivindicatiu, i exigent que avui s'estila a certs sectors. No cal dir que no les podem pas abonar. Recomana que hom en desisteixi, i que si vol dir ara mateix digui realment ara mateix, com que la majoria dels qui se'n serveixen ho fan amb una rara complaença i amb esperit de complacència, resulta ben inútil. Però segurament no deu mancar tampoc qui, inconscientment, hi comença a recórrer per contagi involuntari, i és encara capaç d'admetre un advertiment sobre aquesta passa que hom li ha inoculat sense adonar-se'n.

ALBERT JANE